

VI. ТРУД

Разпределението на заетите лица по отрасли (табл. 1) е извършено според дейността, в която са заети лицата: в отрасъл „Транспорт“ е включен и пътническият транспорт, в отрасъл „Съобщения“ — и съобщенията, обслужващи населението и предприятията, учрежденията и организациите в непроизводствената сфера, в отрасъл „Жилищно-комунално стопанство“ — и водопроводната промишленост. От 1979 г. лицата, занимаващи се предимно с лечебна дейност в системата на Медицинска академия (табл. 1 и 2), посочвани досега в „Просвета, култура и изкуство“, се включват в „Здравеопазване, социално осигуряване и физкултура“.

Данните за средния годишен брой на работниците и служещите са взети от годишните отчети на предприятията, учрежденията и организациите, а тези за заетите специалисти с висше, полувисше и средно специално образование — от отчетите по еднократните наблюдения, провеждани към определена дата.

Разпределението на работниците и служещите по отрасли на народното стопанство е извършено въз основа на отрасловата принадлежност на предприятията, учрежденията и организациите, в които са заети. Заетите в капиталния ремонт на жп линии за 1960 г. са посочени в отрасъл „Транспорт“, от 1965 до 1972 г. вкл. — в отрасъл „Строителство“, а от 1973 г. — в отрасъл „Транспорт“.

В данните за средния годишен брой на работниците и служещите са включени всички заети лица в предприятията, учрежденията и организациите, които получават работна заплата. Не са включени заетите кооператори в ТКЗС, заетите лица в частните заведения и частните земеделски стопанства, религиозните учреждения и организации.

Различието между средния годишен брой на работниците и служещите, поместен в раздел „Труд“ и в останалите отраслови раздели, се дължи на включването към съответните отрасли в настоящия раздел на лица, които са заети в стопанските ведомства, управления и обединения на предприятия и организации и в други дребни предприятия и организации. Отрасловите раздели съдържат данни по трудовите показатели само за предприятията, обособени на самостоятелен баланс.

Средният годишен брой на работниците и служещите е получен като средна аритметична от средносписъчния брой през отделните месеци (тримесечия), разделен на броя на календарните месеци (тримесечия). За отделните месеци този брой е получен като средна аритметична от общия брой на персонала по списък за всеки календарен ден, разделен на броя на календарните дни. В списъчния състав на работниците и служещите са включени всички онези лица, които са в трудови договорни отношения с предприятието или учрежденията, и онези, които са заети най-малко един ден в основната дейност на същото и най-малко 5 дена — в извънредната дейност на предприятието или учрежденията.

В броя на работниците е показана онази част от персонала в основната дейност на предприятията от материалното производство (промишлени, строителни, селскостопански, транспортни, търговски и др.), която непосредствено участва в производствения процес (основни работници и спомагателните работници, които обслужват непосредствено основните работници в производствения процес).

Наблюдението на работниците и служещите към определена дата не обхваща заетите в религиозните учреждения и организации и до 1975 г. вкл. — тези в ТКЗС, частните заведения и частните земеделски стопанства.

Разпределението на работниците и служещите по трудов стаж е извършено въз основа на общия им трудов стаж, независимо дали е прекъсван или не, т. е. трудовият стаж, въз основа на който, съгласно чл. 53 от Кодекса на труда, лицето придобива право на платен годишен отпуск и съгласно Закона за пенсията — право на пенсиониране. Трудовият стаж е посочен в навършени години към 1.11.

Като административно-управленски персонал са взети заетите лица в органите на управлението (министерства, централни ведомства, комитети и изпълкоми и отдели на НС), в органите на стопанските управления и обединения, съд, прокуратура, кредитни и застрахователни учреждения, управлението на кооперативните предприятия и всички обществени организации (без техните стопански предприятия), служещите, обслужващия персонал и охраната от всички производствени предприятия и част от ИТР, заети непосредствено в управлението на предприятията (без заетите с конструкторска, технологическа и проектантска работа). Като административно-управленски персонал не са взети лекарите, средният и нисшият медицински персонал в здравните заведения, педагогическият персонал в учебните заведения, научните работници в НИИ, художествено-артистичният персонал в учрежденията по изкуството, културата, просветата и други подобни.

В данните за заетите специалисти се включват само тези специалисти, които се числят в списъчния състав на персонала в държавни, кооперативни и обществени предприятия, учреждения и организации, включително и в спомагателните им стопанства, независимо от изпълняваната от тях работа. Не са включени специалистите, които не работят, както и тези, упражняващи свободни професии и други.

За специалисти се считат онези лица, които имат диплома (свидетелство, удостоверение) за завършено висше, полувисше и средно специално образование и приравнените към тях с правителствени документи.

Разпределението на специалистите по специалности е извършено въз основа на специалността по диплома, която лицето е придобило при завършване на учебното заведение, а не по занятието (длъжността), което изпълнява в момента на наблюдението.

Разпределението на специалистите по отрасли на народното стопанство е извършено въз основа на отрасловата принадлежност на предприятията, учрежденията и организациите, в които работят.

Данните за броя на работниците, ИТР и служещите, завършили курсовете и школите за квалификация и повишаване на квалификацията, обхващат завършилите курсове и школи с откъсване и без откъсване от производството — индивидуално обучение, школи за изучаване чуждите методи на работа, курсове със специално предназначение за втора професия, производствено-технически курсове и други в производствените предприятия. Не се включват учащите се в професионално-техническите училища, премиялите санитарен минимум, техника по безопасността, инструктажи, краткотрайни семинари, съвещания и други. Данните са за съответната година.